

УДК 343.279+347.736

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2020.2.17>**Віталій Борисович Пчелін,**

доктор юридичних наук, доцент,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

кафедра поліцейської діяльності та публічного адміністрування;

 <https://orcid.org/0000-0001-9540-9084>,e-mail: pchelin@me.com

---

**СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ
ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ**

Наголошено, що одним із засобів подолання фінансової кризи є належно функціонуючий інститут банкрутства. З'ясовано, що в Україні ефективність процедур банкрутства є низькою, що обумовлено великою тривалістю такої процедури та її високою вартістю. Проаналізовано національне законодавство, що регламентує процедури банкрутства. Здійснено порівняльно-правовий аналіз Кодексу України з процедур банкрутства та інших нормативно-правових актів, які регулюють сферу відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. Визначено суперечливі ї такі, що подекуди кардинально конфліктують між собою, положення Кодексу України з процедур банкрутства.

Ключові слова: нормативно-правова регламентація, банкрутство, процедури банкрутства, Кодекс України з процедур банкрутства, відновлення платоспроможності боржника, законодавство.

*Оригінальна стаття***Постановка проблеми**

Одним з найефективніших засобів подолання фінансової кризи як у межах цілої держави, так і в межах окремо взятого випадку є належно функціонуючий інститут банкрутства. На жаль, про ефективність функціонування цього правового інституту в нашій державі говорити не можна, про що свідчить низка факторів, зокрема показник «Врегулювання неплатоспроможності», визначений Світовим банком у дослідженні «Ведення бізнесу» («Doing Business»), згідно з яким Україна залишається на вкрай низькому місці. Серед основних факторів, які впливають на такий стан справ, називають занадто тривалу процедуру та її високу вартість, а також у цілому низьку ефективність процедур банкрутства в Україні¹. Наявність таких факторів прямо

---

¹ Пояснювальна записка до проекту Кодексу України з процедур банкрутства : від 26.02.2018 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна

залежить від стану нормативно-правової регламентації процедур банкрутства в Україні, адже саме на рівні відповідного акта законодавства закріплено правила поведінки, що застосовуються в цій сфері суспільних відносин.

Стан дослідження проблеми

Особливості процедур банкрутства в Україні, в тому числі їх нормативно-правової регламентації, були предметом досліджень таких учених, як Р. Г. Афанасьєв [1], І. А. Бутирська [2], А. І. Грабован [3], Ю. В. Кабенюк [4], Д. В. Мандичев [5], П. О. Повар [6], О. П. Подчерковий [7], Б. М. Поляков [8], Т. В. Степанова [9], Т. М. Чубар [10] та інші. Дослідження вказаних правознавців сприяли вдосконаленню теоретичних основ інституту банкрутства, а також підвищили ефективність його нормативно-правової регламентації. Проте визначенню особливостей нормативно-правової регламентації процедур банкрутства в Україні уваги в працях цих учених було приділено недостатньо, оскільки ці питання розглядалися фрагментарно, в межах ширшої правової проблематики. Крім цього, необхідність проведення цього дослідження викликана значним оновленням національного законодавства, що регламентує процедури банкрутства в Україні.

Мета і завдання дослідження

Метою цієї статті є дослідження сучасного стану нормативно-правової регламентації процедур банкрутства в Україні. Досягнення зазначеної мети має відбутися через виконання таких *завдань*: здійснення порівняльно-правового аналізу Кодексу України з процедур банкрутства з іншими нормативно-правовими актами, які регулюють сферу відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом; встановлення недоліків нормативно-правової регламентації вказаної сфери суспільних відносин; розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо можливих шляхів усунення таких недоліків.

Наукова новизна дослідження

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на підставі комплексного аналізу національного законодавства, положення якого є правовою основою здійснення процедур банкрутства в Україні, визначено сучасний стан нормативно-правової регламентації цієї сфери суспільних відносин.

Виклад основного матеріалу

Донедавна порядок відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом і застосування ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів було

встановлено на рівні Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 р.¹. Ураховуючи незадовільний стан нормативно-правової регламентації процедур банкрутства в Україні, вищезгаданий нормативно-правовий акт потребував перегляду. І такий перегляд, а точніше повна зміна формату нормативно-правової регламентації цієї сфери суспільних відносин відбулася. Зокрема, 18 жовтня 2018 р. Верховною Радою України було ухвалено кардинально новий кодифікований нормативно-правовий акт – Кодекс України з процедур банкрутства, який набув чинності 21 квітня 2019 р. (далі – Кодекс)², унаслідок чого згаданий вище Закон України втратив чинність. Звернемо увагу як на деякі аспекти набрання чинності цим нормативно-правовим актом, так і на сучасний стан нормативної регламентації окремих суспільних відносин, які підпадають під його дію.

Так, у пояснювальній записці³ до вказаного кодифікованого акта законодавства, коли він перебував у стані законопроекту⁴, вказувалось, що його ухвалення обумовлено необхідністю підвищення ефективності нормативно-правової регламентації правовідносин у сфері банкрутства й у цілому досягнення більш суттєвих результатів у покращенні інвестиційної привабливості вітчизняного ринку та забезпеченні легкості ведення бізнесу в Україні. Проте серед як учених правознавців, так і практикуючих юристів все дедалі порушується питання стосовно того, чи дійсно було підвищено ефективність нормативно-правової регламентації процедур банкрутства, або ж взагалі згаданий нормативно-правовий акт вніс ще більшу незрозумілість до цієї сфери суспільних відносин. Комплексний аналіз положень Кодексу, на жаль, підтверджує такі побоювання, оскільки той містить значну кількість суперечливих, а подекуди і кардинально конфліктуючих між собою положень. Проаналізуємо деякі з них.

---

¹ Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 16.06.2020). Втратив чинність.

² Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 16.06.2020).

³ Пояснювальна записка до проекту Кодексу України з процедур банкрутства : від 26.02.2018 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=63518&pf35401=447838> (дата звернення: 16.06.2020).

⁴ Проект Кодексу України з процедур банкрутства : від 26.02.2018 № 8060 / ініціатори А. В. Іванчук, Р. М. Сидорович, С. О. Алексєєв та ін. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63518 (дата звернення: 16.06.2020).

По-перше, слід указати, що, хоча Кодекс було ухвалено не надто давно, а набув чинності він майже рік тому, його було редаговано вже декілька разів. Зокрема, відповідні зміни до його положень було внесено у зв'язку з ухваленням таких нормативно-правових актів: Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» від 20 вересня 2019 р.¹; Закону України «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України “Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації”» від 2 жовтня 2019 р.²; Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 3 жовтня 2019 р.³; Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо продовження заходів, пов'язаних із відновленням діяльності Державного акціонерного товариства “Чорноморнафтогаз”» від 19 грудня 2019 р.⁴. Не ставлячи за мету здійснити аналіз змін, які було внесено до Кодексу внаслідок ухвалення відповідного нормативно-правового акта, лише вкажемо, що сама їх кількість, причому за дуже стислий проміжок часу, є свідченням належної нормативно-правової регламентації процедур банкрутства, що, зокрема, знаходить свій прояв у відсутності стабільності функціонування цієї сфери суспільних відносин.

По-друге, вважаємо, що спірні положення Кодекс містить із самого початку – з назви. Зокрема, вже нечинний Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» свого часу мав назву Закон України «Про банкрутство»⁵. Його

---

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні : Закон України від 20.09.2019 № 132-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-20> (дата звернення: 16.06.2020).

² Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» : Закон України від 02.10.2019 № 145-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-20> (дата звернення: 16.06.2020).

³ Про оренду державного та комунального майна : Закон України від 03.10.2019 № 157-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20> (дата звернення: 16.06.2020).

⁴ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо продовження заходів, пов'язаних із відновленням діяльності Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз» : Закон України від 19.12.2019 № 399-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/399-20> (дата звернення: 16.06.2020).

⁵ Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 16.06.2020). Втратив чинність.

було викладено в новій редакції, в тому числі змінено назву на вказану вище внаслідок ухвалення Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про банкрутство"» від 30 червня 1999 р.¹. Цікаво відмітити, що до вказаних змін у преамбулі Закону зазначалось, що він визначає умови та порядок визнання юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності банкрутами з метою задоволення претензій кредиторів. У такому разі законодавцем ставиться акцент саме на категорії «банкрутство», а тому назва нормативно-правового акта на той час здавалася цілком логічною. У новій же редакції із новою назвою преамбула Закону визначила, що він встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом і застосування ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів². Знову ж таки акцент спочатку ставиться на відновленні платоспроможності, а вже потім на банкрутстві, внаслідок чого й відбувається коригування назви закону, що також виглядає цілком логічним і зрозумілим аспектом нормативно-правової регламентації сфери суспільних відносин. Що ж стосується Кодексу, то в його преамбулі вказано, що він встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника – юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи³. Тобто, як і раніше, в першу чергу йдеться про відновлення платоспроможності боржника, а вже потім про його банкрутство. Саме тому, на нашу думку, назва вказаного кодифікованого акта законодавства потребує коригування у вигляді заміни її на Кодекс України з процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, що повною мірою відповідатиме предмету його нормативно-правового регулювання.

Окрему увагу слід звернути на положення Кодексу, що визначають особливості набрання ним чинності. Так, як встановлено в ч. 5 ст. 94 Конституції України, закон набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено

---

¹ Про внесення змін до Закону України «Про банкрутство»: Закон України від 30.06.1999 № 784-XIV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-14> (дата звернення: 16.06.2020). Втратив чинність.

² Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 16.06.2020). Втратив чинність.

³ Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 16.06.2020).

самим законом, але не раніше дня його опублікування¹. Саме вказане «якщо» і стосується випадку, який розглядається, оскільки в Прикінцевих та перехідних положеннях цього Кодексу використовується така юридична конструкція: «Цей Кодекс набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання чинності цим Кодексом»². Тобто законодавець розподілив такі сталі категорії, як «набрання чинності» та «введення в дію», які до цього використовувалися як синоніми. Виходить, що протягом шести місяців Кодекс був чинним, але не введеним у дію.

Такі законодавчі формулювання є повним ігноруванням юридичної техніки. Більше того, до вказаних вище категорій прив'язуються окремі норми Кодексу. Зокрема, в п. 1 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу встановлено, що через три місяця з дня набрання ним чинності вводяться в дію положення, що визначають створення електронної торгової системи та авторизації електронних майданчиків³. У зв'язку з цим постає цілком логічне питання стосовно того, вводяться в дію такі положення або ж набирають чинності? Такі формулювання, без сумніву, вносять значну плутанину у сферу нормативно-правової регламентації правовідносин із процедур банкрутства. У свою чергу, в п. 2 «Прикінцевих та перехідних положень» Кодексу наведено перелік нормативно-правових актів, які визнаються такими, що втратили чинність у зв'язку з уведенням в дію цього Кодексу⁴. Серед них названо й Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»⁵. За такою логікою вказаний Закон повинен визнаватися таким, який «введено» з дії. У контексті вищезазначеного слід згадати рішення Конституційного Суду України від 3 жовтня 1997 р. № 4-зп (справа про набуття чинності Конституцією України), в якому було встановлено, що словосполучення «набуває чинності» та «набирає чинності» мають синонімічний характер, тобто обидва вони означають, що відповідні

---

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 16.06.2020).

² Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 16.06.2020).

³ Там само.

⁴ Там само.

⁵ Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 16.06.2020). Втратив чинність.

нормативні правові акти набули чинності¹. А тому Прикінцеві та перехідні положення Кодексу потребують перегляду стосовно чіткого визначення моменту набуття чинності цим нормативно-правовим актом.

Окрему увагу слід звернути на приписи Кодексу щодо визначення особливостей нормативно-правової регламентації правовідносин у сфері процедур банкрутства. Цьому аспекту присвячено ст. 2 Кодексу, яка визначає законодавство, що регулює провадження у справах про банкрутство². На відміну від інших нормативно-правових актів, в яких, як правило, такі приписи містяться також на початку, ст. 2 Кодексу є більш об'ємною, оскільки встановлює особливості нормативно-правової регламентації в окремих категорія справ про банкрутство. Однак, знову ж таки на відміну від більшості актів національного законодавства, в ній не закріплено загальні положення такого регулювання. Зокрема, в ч. 1 ст. 2 Кодексу встановлено, що провадження у справах про банкрутство регулюються цим Кодексом, Господарським процесуальним кодексом України й іншими законами України³. До речі, аналогічні положення містилися в ч. 1 ст. 2 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»⁴. На нашу думку, у вказаному випадку упущено декілька ключових моментів нормативно-правової регламентації будь-якої сфери суспільних відносин, у тому числі досліджуваної.

Можливо, використовуючи юридичну конструкцію «іншими законодавчими актами України», законодавець включав до їх складу Основний Закон України та низку міжнародних правових актів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Останні відповідно до ст. 9 Конституції України є частиною національного законодавства⁵. Проте в такому разі порушуються приписи щодо

---

¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Барабаша Олександра Леонідовича щодо офіційного тлумачення частини п'ятої статті 94 та статті 160 Конституції України (справа про набуття чинності Конституцією України) : від 03.10.1998 № 4-зп // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-97> (дата звернення: 16.06.2020).

² Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 16.06.2020).

³ Там само.

⁴ Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 16.06.2020). Втратив чинність.

⁵ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 16.06.2020).

ієрархічної побудови системи нормативно-правового регулювання відповідної сфери суспільних відносин, адже з урахуванням юридичної сили Конституції України та міжнародних правових актів вони повинні згадуватися на початку ст. 2 Кодексу. До речі, такі само порушення містяться у ст. 3 Господарського процесуального кодексу України, який хоч і містить згадки про Основний Закон України та міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, останні називає в кінці переліку законодавства про господарське судочинство¹. При цьому слід відмітити, що ст. 3 Господарського процесуального кодексу України досі містить посилання на Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»², який, як уже зазначалося, вже майже рік як втратив чинність. Такі посилання містяться й у низці інших статей цього кодифікованого акта законодавства: ч. 6 ст. 12, ч. 5 ст. 41, п. 1 ч. 2 ст. 186, ч. 5 ст. 232, ч. 1 ст. 235, п. 17 ч. 1, ч. 2 ст. 255, ч. 3 ст. 273, п. 4 ч. 1 ст. 287, ч. 1 ст. 320³. Не викликає сумніву, що зазначені законодавчі прогалини слід якомога скоріше усунути шляхом унесення відповідних змін до Господарського процесуального кодексу України. При цьому відзначимо, що розгляд особливостей системи нормативно-правового регулювання процедур банкрутства в Україні має здійснюватися в межах окремого дослідження. Тому зазначимо, що, на нашу думку, ч. 1 ст. 2 Кодексу потребує коригувань, зокрема її необхідно викласти в такій редакції: «Проведення у справах про банкрутство регулюється Конституцією України, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, цим Кодексом, Господарським процесуальним кодексом України й іншими законами України».

Вище нами було надано зауваження до Кодексу, які мають загальний характер і стосуються стану нормативно-правового регулювання процедур банкрутства в цілому. Проте він містить і низку дискусійних моментів, які торкаються окремих таких процедур. Звичайно, в межах лише однієї наукової статі не можна приділити навіть фрагментарну увагу всім таким моментам, а тому як приклад поверхнево

---

¹ Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 16.06.2020).

² Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 16.06.2020). Втратив чинність.

³ Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 16.06.2020).

охарактеризуємо одну з основних новел процедур банкрутства, поява якої була спричинена набуттям чинності цим Кодексом. У цьому випадку йдеться про запровадження інституту банкрутства фізичної особи. Принаймні саме на цій новелі Кодексу в більшості випадків наголошується в засобах масової інформації та практикуючими юристами.

Особливостям процедури банкрутства фізичної особи, а точніше відновлення її платоспроможності, присвячено Книгу четверту Кодексу. Так, як впливає з аналізу ч. 1 ст. 113 Кодексу, провадження у справах про неплатоспроможність боржника – фізичної особи та фізичної особи – підприємця здійснюється в порядку, визначеному цим Кодексом для юридичних осіб, з урахуванням особливостей, установлених цією Книгою. При цьому в Книзі третій Кодексу, яка регламентує банкрутство юридичних осіб, йдеться про провадження у справі про банкрутство¹. Із набранням чинності Кодексом до Господарського процесуального кодексу України слід унести відповідні зміни, в тому числі пов'язані з уведенням інституту банкрутства фізичної особи. Проте навіть в останній редакції ст. 20 Господарського процесуального кодексу України, яка визначає перелік справ, що належать до юрисдикції господарських судів, не згадується про «справи про неплатоспроможність», а й надалі іде оперування категорією «справи про банкрутство» (п. 8 ч. 1 ст. 20)², а тому термінологію, яка використовується в положеннях Кодексу та Господарського процесуального кодексу України, для недопущення її подвійного тлумачення треба уніфікувати, зокрема використати єдину конструкцію «провадження у справах про банкрутство».

Аналізуючи окремі аспекти нормативно-правової регламентації інституту банкрутства фізичної особи, слід звернути увагу на його загальні положення, закріплені в Книзі першій «Загальна частина»³. Як впливає із семантичного аналізу самої назви вказаної частини (Книги) Кодексу, її положення розповсюджуються на всі процедури банкрутства, тому вони є «загальними». Проте що стосується інституту банкрутства фізичної особи, маємо низку суперечливих положень. Так, як закріплено в ч. 2 ст. 8 Кодексу, право на звернення до господарського суду із

¹ Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 16.06.2020).

² Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.1991 № 1798-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 16.06.2020).

³ Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 16.06.2020).

заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство мають боржник і кредитор. Однак уже в ч. 1 ст. 115 Кодексу закріплено, що провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи або фізичної особи – підприємця може бути відкрито лише за заявою боржника¹. Зазначимо, що особливості інституту банкрутства фізичної особи, враховуючи значну кількість таких осіб, у подальшому будуть проаналізовані нами в межах окремої наукової статті, а тому, не вдаючись у суть дискусій щодо доречності відкриття провадження у вказаній категорії справ виключно за заявою боржника, зазначимо, що в укладеному випадку виникає прямий конфлікт правових приписів Кодексу, виходом з якого є викладення ч. 2 ст. 8 Кодексу в новій редакції: «Право на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство мають боржник і кредитор, якщо інше не встановлено цим Кодексом».

Висновки

Таким чином, аналіз розглянутих положень свідчить, що на сьогодні Кодекс України з процедур банкрутства містить чимало спірних і суперечливих положень. Необхідність його ухвалення свого часу була обумовлена потребою в підвищенні ефективності нормативно-правової регламентації суспільних відносин у сфері банкрутства. Проте, як бачимо, набрання ним чинності породило значну кількість недоліків нормативної регламентації цієї сфери суспільних відносин, що з урахуванням їх достатньої специфічності й у цілому складності не сприятиме вирішенню свого часу проголошених авторами Кодексу завдань. У своїй сукупності такі фактори свідчать про те, що Кодекс ухвалювався нашвидкуруч, без належних процедур його обговорення.

Список бібліографічних посилань: **1.** Афанасьєв Р. Г. Проблеми правового регулювання банкрутства за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Донецьк, 2001. 189 с. **2.** Бутирська І. А. Учасники провадження у справі про банкрутство : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Київ, 2017. 204 с. **3.** Грабован Л. І. Погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства. Теорія і практика : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 308 с. **4.** Кабенюк Ю. В. Правове регулювання арбітражного управління в процедурі банкрутства України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Київ, 2018. 242 с. **5.** Мандичев Д. В. Адміністративно-правове забезпечення діяльності господарських судів в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2019. 433 с. **6.** Повар П. О. Актуальні питання правового регулювання ліквідації суб'єктів господарювання, пов'язані з оновленням законодавства про банкрутство. *Вісник*

---

¹ Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2019 № 2579-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 16.06.2020).

Вищої ради юстиції. 2012. № 2 (10). С. 127–141. **7.** Подцерковний О. П. Щодо конституційності обмежень права акціонерів банку оскаржувати в суді рішення Національного банку України про визнання банку неплатоспроможним. *Юридичний вісник*. 2019. № 2. С. 22–26. **8.** Поляков Б. М. Правові проблеми регулювання неспроможності (банкрутства) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.04. Донецьк, 2003. 436 с. **9.** Степанова Т. В. Щодо відповідності Кодексу України з процедур банкрутства вимогам до кодифікації та стану економіки України. *Правова держава*. 2018. № 32. С. 111–118. **10.** Чубар Т. М. Правове регулювання заліку взаємних одно-рідних вимог у відносинах неспроможності (банкрутства) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Київ, 2018. 241 с.

Надійшла до редколегії 20.06.2020

Pchelin V. B. The Current State of Normative and Legal Regulation of Bankruptcy Procedures in Ukraine

It has been emphasized that one of the means of overcoming the financial crisis is a properly functioning institution of bankruptcy. It has been found out that the efficiency of bankruptcy proceedings in Ukraine is low, due to the long duration of such a procedure and its high cost. The national legislation regulating bankruptcy procedures in Ukraine has been analyzed. Comparative and legal analysis of the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine and other normative and legal acts regulating the scope of restoring the solvency of the debtor or his recognition as a bankrupt has been carried out. The contradictory and sometimes radically conflicting provisions of the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine have been determined. It has been established that, although the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine was adopted not so long ago, and it came into force almost a year ago, it was amended several times. It is evidence of improper normative and legal regulation of bankruptcy procedures, which, in particular, finds its manifestation in the absence of stability in the functioning of this sphere of public relations. It has been noted that the name of the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine requires adjustment in regard its change into the Code of Ukraine on Procedures for Restoring the Debtor's Solvency or Declaring Him Bankrupt, which will fully comply with the subject matter of its normative and legal regulation. Particular attention has been paid to the provisions of the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine, which determine the features of its entry into force. It turns out that the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine was in force for six months, but not enacted, which is a complete disregard for legal techniques. The instructions of the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine on determining the features of normative and legal regulation of legal relations in the field of bankruptcy procedures have been analyzed. The author has suggested the following wording of Part 1 of the Art. 2 of the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine: "Bankruptcy proceedings are regulated by the Constitution of Ukraine, International Treaties of Ukraine, the binding nature of which is approved by Verkhovna Rada of Ukraine, this Code, the Commercial Procedural Code of Ukraine and other laws of Ukraine".

Key words: normative and legal regulation, bankruptcy, bankruptcy procedures, Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, restoration of debtor's solvency, legislation.

